

УДК 61:37;615.1:37

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2014

*Г.В. Бекетова, Н.В. Алексеєнко, І.П. Горячева,
О.В. Солдатова, М.І. Нехаєнко***ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО МЕТОДУ ІНТЕРАКТИВНОГО
НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-СЛУХАЧІВ ЦИКЛІВ
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НА КАФЕДРІ
ДИТЯЧИХ І ПІДЛІТКОВИХ ЗАХВОРЮВАНЬ****Національна медична академія післядипломної
освіти імені П.Л. Шупика**

Вступ. Сучасні методи навчання лікарів базуються на положеннях андрагогічної моделі, що передбачає неперервність та адаптивність навчання. Актуальними є питання мотивації та методів викладання матеріалу.

Мета. Підвищення якості навчання, формування мотивації до засвоєння нових знань та розвиток ефективного клінічного мислення у лікарів.

Методи. В основі активних методів навчання лежить циклічна емпірична модель процесу засвоєння інформації – метод Колба, що передбачає осмислення досвіду через викладені теоретичні концепції та практику. Як інтерактивний метод використовується «Клінічна дуель», що передбачає активну дискусію між слухачами під спрямуванням та контролем викладача.

Результати. Методика «Клінічна дуель» дозволяє кожному висловити свою думку, обговорити її з колегами, використати свій досвід та поглибити знання з питань сучасної педіатрії. Представлення матеріалу з реальної історії хвороби пацієнта позитивно впливає на засвоєння та має емоційну підтримку.

Висновки. Інтерактивна методика дозволяє підвищити якість навчання, мотивацію до засвоєння знань, розвинути ефективне клінічне мислення.

Ключові слова: інтерактивне навчання, лікарі-слухачі, клінічне мислення, педіатрія.

ВСТУП

Основними принципами післядипломного професійного навчання є безперервність та адаптивність, що відповідає основним положенням андрагогічної моделі організації навчання [1, 6, 7]. Андрагогіка (aner, andros - дорослий чоловік, зрілий чоловік; ago - веду) – це галузь педагогічної науки, яка розкриває теоретичні та практичні проблеми навчання, виховання і освіти дорослої людини протягом всього її життя. Андрагогіка здійснює найдавнішу формулу навчання: non scholae, sed vitae discimus – вчимося не для школи, а для життя [7, 9].

Одним з найбільш популярних та прогресивних методів навчання дорослих визнається циклічна емпірична модель процесу навчання та засвоєння людиною інформації (Experiential Learning Model), запропонована Девидом А. Колбом (David A. Kolb) та його колегами [3, 4, 5]. Дослідники визначили,

що дорослі люди навчаються одним з чотирьох способів: через особистий досвід; через спостереження та рефлексію; за допомогою абстрактної концептуалізації; шляхом активного експерименту. Згідно думки авторів, навчання складається з повторювання етапів «виконання» і «мислення». Осмислення власного досвіду проходить через викладені теоретичні концепції та через практику [2, 3. 8].

РЕЗУЛЬТАТИ

Враховуючи основні положення андрагогіки, провідну роль в процесі навчання лікарів, що підвищують кваліфікацію відіграють саме слухачі. Функцією викладача є надання допомоги у виявленні, систематизації, формалізації особистого досвіду останніх, коригування та поповнення їх знань. Таким чином, відбувається зміна пріоритетності методів навчання.

Навчальний план будь-якого циклу підвищення кваліфікації лікарів-слухачів переважно передбачає практичні заняття, часто експериментального характеру, дискусії, кейси, вирішення конкретних клінічних завдань. Також, використовується сучасний підхід до отримання теоретичних знань. Інформація подається у вигляді мультимедійних презентацій, демонстрацій відео-матеріалів, роботи з конкретним пацієнтом.

Слухачі приймають активну участь в кожній з означених форм навчання. Між викладачем і слухачами постійно відбувається діалог. Слухачам надається можливість (в залежності від теми практичного заняття) самостійно оволодіти або закріпити необхідні практичні навички, засвоїти сучасні діагностичні методи дослідження, а також підготувати теоретичний матеріал у вигляді презентації на вузько спеціалізовану тему та доповісти своїм колегам з наступним обговоренням.

Одним із методів навчання слухачів циклів підвищення кваліфікації на кафедрі дитячих і підліткових захворювань НМАПО імені П.Л.Шупика є використання методики «Клінічна дуель».

Для «Клінічної дуелі» викладач готує складний в діагностичному чи лікувальному плані реальний клінічний випадок захворювання дитини, що перебувала на лікуванні на одній з клінічних баз кафедри. У вигляді мультимедійної презентації на слайдах формулюються основні дані щодо скарг, анамнезу життя та хвороби пацієнта, об'єктивного обстеження дитини на етапі приймального відділення.

Далі, кожному лікарю пропонується висказати свою власну думку щодо попереднього діагнозу і сформулювати один попередній діагноз. В залежності від запропонованих діагнозів, слухачі розподіляються на групи однодумців, в яких продовжується обговорення даного клінічного випадку. Потім лікарі з кожної групи обгрунтовують ті критерії, які відповідають сформульованому ними попередньому діагнозу та пропонують додаткові лабораторні й інструментальні методи обстеження для підтвердження цього діагнозу. Одночасно викладач фіксує на флітчарті всі аргументи кожної підгрупи, що стосуються конкретного попереднього діагнозу. При цьому, викладач ставить конкретні питання до слухачів щодо тих кардинальних моментів, які дозволили виставити саме цей, а не інший попередній діагноз.

Надається слово кожній групі опонентів, які висловлюють свої аргументи, які на їх погляд, не відповідають анамнезу захворювання, та його клінічній картині. Викладач також фіксує ці доводи та спрямовує дискусію.

В подальшому, на слайдах презентації подається інформація щодо реальних результатів лабораторного та інструментального обстеження й подальшого перебігу хвороби дитини, що дозволяє виключити низку попередніх діагнозів, які обговорювались. Викладач постійно спрямовує дискусію, ставлячи запитання, що дають можливість акцентувати щодо кардинальних ознак, які характерні для конкретного діагнозу. При подальшому обговоренні даного випадку слухачі можуть аргументувати перехід в інші групи, або створювати нові залежно від отриманої додаткової інформації.

Потім слухачі пропонують схему лікування дитини. Викладач на протязі всього обговорення бере активну участь в дискусії, доповнює її необхідною сучасною інформацією, а всім слухачам пропонує висловлювати свої думки, виходячи з особистого досвіду та власних теоретичних знань. В кінцевому результаті всі слухачі самостійно приймають рішення щодо остаточного діагнозу. В кожній з груп викладач розбирає помилки слухачів на різних етапах розбору складного клінічного чи діагностично-лікувального випадку і дає можливість кожному слухачеві висловити свою власну думку щодо його конкретних помилок у формуванні алгоритму діагностики і лікування хворого.

Підведення підсумків роботи в режимі «Клінічної дуелі» дозволяють слухачам відновити в пам'яті інформацію стосовно значного переліку нозологічних форм захворювань в плані диференційної діагностики та уточнити, розширити й обговорити інформацію, що стосується сучасних підходів до лікування того чи іншого захворювання на підставі доказової медицини. Переважна більшість слухачів після участі в «Клінічній дуелі» оцінюють дану методику як найбільш ефективну у плані засвоєння теоретичних і практичних знань та свідомого формування ефективного клінічного мислення.

ВИСНОВКИ

Запропонована на етапі післядипломної освіти методика навчання «Клінічна дуель» дозволяє кожному лікарю-слухачу висловити свою думку щодо діагностики захворювання на різних етапах формування діагнозу, обговорити її з колегами, використати свій практичний досвід та поглибити знання щодо сучасних методів клінічної, лабораторної та інструментальної діагностики захворювань та сучасних методів їх лікування на основі доказової медицини.

Навчальний матеріал для сучасної інтерактивної методики «Клінічної дуелі», вибраний з реальної практики лікаря позитивно впливає на його теоретичне й практичне засвоєння та має позитивну емоційну підтримку у слухачів.

Методика навчання «Клінічна дуель», яка використовується на кафедрі дитячих і підліткових захворювань, дозволяє підвищити якість навчання, мотивацію до засвоєння нових знань, а також розвинути ефективне клінічне мислення у лікарів на етапі післядипломної освіти.

За результатами щорічного анкетування випускників циклів підвищення кваліфікації метод «Клінічної дуелі» визнається слухачами як найбільш цікавий, динамічний та такий, що дозволяє ефективно формувати навик клінічного мислення і засвоєння практичних навичок.

Література

1. Питання підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів в НМАПО імені П.Л. Шупика за 2010 р. / Вороненко Ю. В., Вдовиченко Ю.П., Зозуля І.С. [та ін.] // Збірник наук. праць НМАПО імені П.Л. Шупика. –2011. -№ 20 (2). – С. 8-21.
2. Гусарева И. В. Деловая игра как один из методов, интегрированных в кейс-технологии / Идеи. Поиски. Решения: материалы V Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 30 нояб. 2011 г. — Минск: РИВШ, 2012. —Т 1. - С. 104—106.
3. Д. Джонсон, Р. Джонсон, Э. Джонсон-Холубек «Методы обучения. Обучение в сотрудничестве / пер. с англ. З. С. Замчук. - СПб.: Экономическая школа, 2001. – 256 с.
4. Загвязинский В. И. Теория обучения: Современная интерпретация: Учебное пособие для вузов. 3-е изд., испр. – М.: Академия, 2006. – 192 с.
5. Краевский В. В., Хуторской А. В. Основы обучения: Дидактика и методика. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2007. — 352 с.
6. Змеев С.И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых. — М.: М.: ПЕР СЭ, 2007. — 272 с.
7. Кукуев А.И. Андрагогический подход в педагогике. — Ростов-на-Дону: ИПО ПИ ЮФУ, 2009. — С. 11. — 328 с.
8. Hansman C. Adult Learning in Communities of Practice: Situating Theory in Practice Communities of Practice: Creating Learning Environments for Educators, Eds C. Kimble, P. Hildreth and I.Bourdon // Information Age Publishing. - 2008.
9. Jost Reischmann: Andragogy. History. Meaning. Context. Function. Download at <http://www.andragogy.net>. Version 9. - 2004.

***Г.В. Бекетова, Н.В. Алексеенко, И.П. Горячева,
О.В. Солдатова, М.И. Нехаенко***

Использование нового метода интерактивного обучения врачей-слушателей циклов повышения квалификации на кафедре детских и подростковых заболеваний

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика

Введение. Современные методы обучения врачей базируются на принципах андрагогической модели, которые включают непрерывность и адаптивность обучения. Актуальными остаются вопросы мотивации и методов преподавания учебного материала.

Цель. Повышение качества обучения, формирование мотивации к усвоению новых знаний и развитие эффективного клинического мышления у врачей на этапе последипломного образования.

Методи. В основе активных методов обучения лежит циклическая эмпирическая модель процесса усвоения информации – метод Колба, который предусматривает осмысление опыта через изложенные теоретические концепции и через практику. Как один из интерактивных методов используется «Клиническая дуэль», которая предусматривает дискуссию между слушателями под руководством.

Результаты. Методика «Клиническая дуэль» позволяет каждому врачу-слушателю высказать свои мысли, обговорить их с коллегами, использовать свой опыт и расширить знания по вопросам современной педиатрии. Использование учебного материала по данным реальной истории болезни пациента положительно влияет на усвоение и имеет эмоциональную поддержку у слушателей.

Выводы. Интерактивная методика позволяет повысить качество обучения, мотивацию к усвоению новых знаний, а также развивать эффективное клиническое мышление.

Ключевые слова: интерактивное обучение, врачи-слушатели, клиническое мышление, педиатрия.

*G. Beketova, N. Alekseienco, I. Goryacheva,
O. Soldatova, M. Nekhaenko*

**Applying a New Interactive Teaching Method for the Retrainees of the
Department of Children's and Adolescent's Diseases
Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education**

Introduction. The modern methods for training physicians are based on the andragogical principles including extended and adaptive studies. The questions of motivation and methods of teaching are actual.

Purpose. To improve the quality of training, encourage mastering new knowledge and develop the effective clinical thinking in the postgraduate doctors.

Methods. The Kolb's cycle of experiential learning forms the basis of the active training methods; the method envisages understanding the experience through theoretical concepts and practice. The "Clinical Duel" involving the guided discussion among the participants is used as an interactive method.

Results. The method of "Clinical duel" allows the trainees to put thoughts into words, discuss the ideas with the colleagues, use their experience and stock mind with knowledge of the present paediatrics. Applying the case history instructional material contributes to better retention of auditory material and is supported by the audience.

Conclusions. The interactive method enables to improve the quality of education, motivation for learning, as well as to develop the effective clinical thinking.

Key words: interactive training, doctor audience, clinical thinking, paediatrics.

Відомості про авторів:

Бекетова Галина Володимирівна - д.мед.н., професор, зав. кафедрою дитячих і підліткових захворювань НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Копиловського, 1/7, тел.: (044) 468-40-51.

Алексеекно Наталія Василівна - к.мед.н., доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Копиловського, 1/7.

Горячева Ірина Павлівна - к.мед.н., доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Копиловського, 1/7.

Солдатова Оксана Володимирівна - к.мед.н., асистент кафедри дитячих і підліткових захворювань НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Копиловського, 1/7.

Нехасенко Марія Іванівна – асистент кафедри дитячих і підліткових захворювань НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Копиловського, 1/7.